



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2947/2019
21.05.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића, Бранке Дражић, Данијеле Николић и Добриле Страјина, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Нађа Милосављевић адвокат из ..., против тужених ББ из ... и ВВ из ..., чији је пуномоћник Мира Мосуровић адвокат из ..., ради утврђења ништавости поравнања и исплате, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 201/19 од 20.02.2019. године, у седници већа одржаној дана 21.05.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 201/19 од 20.02.2019. године - дела првог става изреке којим је одбијена жалба тужиље.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 201/19 од 20.02.2019. године - дела првог става изреке којим је одбијена жалба тужиље.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж 201/19 од 20.02.2019. године у другом и четвртм ставу изреке тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог ВВ и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 8595/18 од 24.10.2018. године у другом и шестом ставу изреке.

У преосталом делу ревизија тужиље, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 201/19 од 20.02.2019. године - одлуке садржане у трећем ставу изреке, **ОДБИЈА СЕ** као неоснована.

Свака странка сноси своје трошкове поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 8595/18 од 24.10.2018. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење из поднеска од 12.05.2014. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев и утврђено да је ништаво поравнање П. 5575/96 закључено пред Другим општинским судом у Београду дана 05.03.1998. године између тужених у висини од ½ идеална дела у корист тужиље

АА из ..., што су тужени дужни да признају и да трпе те да се на основу ове пресуде брише хипотека на једнособном стану у ... у улици ... број ... на ... спрату, катастарска парцела ... уписано у лист непокретности ... КО ..., у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде. Ставом трећим изреке, делимично је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се утврди ништавост поравнања П. 5575/96 закљученог пред Другим општинским судом у Београду дана 05.03.1998. године између тужених у висини од $\frac{1}{2}$ идеална дела у корист тужиле АА из Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужени ВВ да исплати тужилу износ од 956.804,00 динара са законском затезном каматом од 15.04.2014. године до исплате и износ од 29.225,00 динара са законском затезном каматом од 17.04.2014. године до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилу тражила да се прогласи недопуштеним извршење Првог основног суда у Београду И 15262/10 у корист извршног повериоца ВВ против туженог ББ на једнособном стану у ... у улици ... на ... спрату, на катастарској парцели ... уписано у лист непокретности ... КО Ставом шестим изреке, обавезани су тужени да солидарно тужилу накнаде трошкове парничног поступка у износу од 283.445,00 динара у року од 15 дана од дана кад су се стекли услови за извршност па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 201/19 од 20.02.2019. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиле и туженог ВВ и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П 8595/18 од 24.10.2018. године у првом, трећем, четвртм и петом ставу изреке. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П 8595/18 од 24.10.2018. године у делу другог става изреке, тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражено да се утврди да је ништаво поравнање П. 5575/96 закључено пред Другим општинским судом у Београду дана 05.03.1998. године између тужених у висини од $\frac{1}{2}$ идеална дела у корист тужиле што би тужени били дужни да признају и трпе. Ставом трећим изреке, укинута је пресуда Првог основног суда у Београду П 8595/18 од 24.10.2018. године у преосталом делу другог става изреке којим је одређено брисање хипотеке на једнособном стану на ... спрату у ... у улици ..., постојеће на катастарској парцели ... и уписане у лист непокретности ... КО ..., и у том делу тужба одбачена. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу шестом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 8595/18 од 24.10.2018. године тако што је обавезана тужилу да накнади туженом ВВ трошкове парничног поступка у износу од 90.000,00 динара у року од 15 дана од пријема преписа пресуде. Ставом петим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилу је, на основу члана 404. Закона о парничном поступку, благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужени ВВ је поднео одговор на ревизију.

Према члану 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 72/11 - ЗПП), који се у овом поступку примењује на основу члана 506. став 2. тог закона, ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако Врховни касациони суд оцени да је потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, уједначити судску праксу или дати ново тумачење права (посебна ревизија).

Тужила не наводи ни један разлог због којег би требало дозволити одлучивање о њеној ревизији на основу наведене одредбе, а и по налажењу Врховног касационог суда нема места одлучивању о тужилиној ревизији, као о изузетно дозвољеној, у погледу правноснажних одлука о одбијању њених тужбених захтева.

С`тога је, на основу члана 404. ЗПП, одучено као у првом ставу изреке.

У том делу ревизија тужиле није дозвољена ни по члану 403. став 3. ЗПП у вези члана 23. став 2. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“, број 55/14).

Тужила је у тужби поднетој 16.05.2006. године тражила утврђење ништавости судског поравнања које су закључили тужени и брисање забележбе хипотеке. У тужби је вредност предмета спора одређена износом од 510.000,00 динара. Поднеском од 25.06.2007. године тужила је преиначила тужбу, тако што је додала и захтев за утврђење недопустивости извршења, али вредност предмета спора одређена у тужби није мењана. Ново преиначење тужбе извршено је поднеском од 12.05.2014. године, додавањем и захтева за исплату новчаног потраживања у износу од 956.804,00 динара са затезном каматом од 15.04.2014. године и износа од 29.225,00 динара са затезном каматом од 17.04.2014. године.

Из изложеног следи да вредност предмета спора побијаног дела другостепене пресуде којим је одбијен тужбени захтев (члан 28. став 1. и члан 33. став 2. ЗПП) очигледно не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе и њених преиначења, која је меродавна за оцену дозвољености изјављене ревизије.

Из наведених разлога, на основу члана 410. став 2. тачка 5. и члана 413. ЗПП, одлучено је као у другом ставу изреке.

Одлучујући на основу члана 403. став 2. тачке 2. и 3. и члана 408. ЗПП о ревизији тужиле изјављеној против другостепене пресуде у делу којим је преиначена пресуда првостепеног суда и делу којим је укинута првостепена пресуда и одбачена тужба, Врховни касациони суд је нашао да је тужилина ревизија у том делу делимично основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, закљученим судским поравнањем П. 5575/96 од 05.03.1998. године тужени ББ обавезао се да врати туженом ВВ износ од 15.000 ДЕМ са домицилном каматом од 01.04.1996. године. Овим поравнањем тужени ББ се сагласио да се његова непокретност - стан број ... у улици ... у ... оптерети хипотеком. Тужила је супруга туженог ББ и у парничном поступку који је окончан означеним судским поравнањем била је његов пуномоћник, али га није заступала приликом његовог закључења. Тужени ВВ је на основу закљученог судског поравнања покренуо извршни поступак ради наплате свог новчаног потраживања продајом стана у својини туженог ББ. Извршни поступак је обустављен (решењем од 17.04.2014. године)

јер је извршни дужник намирио новчано потраживање извршног повериоца са трошковима поступка извршења. Правноснажном пресудом П 59870/10 од 30.03.2011. године утврђено је да стан број ... површине 21м² на ... спрату зграде у улици ... у ... представља заједничку имовину тужиле и туженог ББ. У катастру непокретности - листу непокретности ... КО ..., тужени ББ је уписан као власник наведеног стана, а извршена забележба хипотеке у корист туженог ВВ је брисана.

На основу тако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је применом чланова 171. и 180. Породичног закона у вези са чланом 103. и чланом 1092. Закона о облигационим односима, закључио да тужени ББ није могао судским поравнањем закљученим са туженим ВВ успоставити хипотеку на предметном стану без тужилине сагласности, јер стан представља заједничку имовину и тужени ББ није имао способност располагања уделом од $\frac{1}{2}$ идеална дела стана који припада тужили.

Другостепени суд је у том делу преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По налажењу тог суда, тужилац је у време заснивања хипотеке био уписан као власник стана, а за фикцију предвиђену чланом 176. став 2. Породичног закона (да се код заједничке имовине супружника сматра да је упис извршен на име оба супружника и кад је извршен на име само једног од њих, осим ако након уписа није закључен писмени уговор о деоби заједничке имовине, односно брачни уговор или о правима супружника на непокретности одлучивао суд) било је неопходно да се у јавним књигама изврши забележба о заједничкој својини и начину управљања и располагања заједничком имовином, и тако трећим лицима јасно стави до знања да је непокретност у заједничкој својини. У супротном, по схватању другостепеног суда, губи се смисао правила да нико не може сносити штетне последице због поуздања у истинитост података о непокретности уписаних у катастру непокретности, предвиђеног чланом 6. Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности („Службени гласник Републике Србије“, број 83/92) важећег у време заснивања хипотеке, односно чланом 63. важећег Закона о државном премеру и катастру („Службени гласник Републике Србије“, број 72/09 и 18/10).

Из наведених разлога, другостепени суд сматра да је судско поравнање којим је на предметном стану установљена хипотека пуноважно.

По налажењу Врховног касационог суда, основано се ревизијом указује да је другостепени суд, одлучујући да преиначи првостепену пресуду у означеном делу, погрешно применио материјално право.

Правилно је становиште другостепеног суда да, сагласно одредби члана 63. Закона о државном премеру и катастру, односно одредби члана 6. раније важећег Закона о државном премеру и катастру и уписима права на непокретности, нико не може сносити штетне последице зато што се поуздао у истинитост и тачност података о непокретности уписаних у катастар непокретности. Међутим, претпоставка тачности уписаних података у регистар непокретности је обориве природе и њоме се штите само савесна лица, односно савесни стицаоци права на уписаним непокретностима. Због тога се претпоставка о истинитости и потпуности извршених уписа може сматрати необоривом само у односу на савесног стицаоца права. То значи да штетне последице настале због поуздања у тачност и истинитост података уписаних у јавни регистар непокретности не могу сносити само трећа савесна лица, и обрнуто - несавесна лица могу сносити све штетне последице настале због поуздања у начело тачности и

истинитости у јавном регистру уписаних података на непокретностима. Несавесним се сматра лице које је знало или могло знати да постоји несавесност извршеног уписа у односу на фактичко ванкњижно стање. При том се приговор несавесности трећег лица не може неосновано истаћи само зато што то лице није спровело посебан истражни поступак да ли је извршени упис у јавном регистру сагласан фактичком ванкњижном стању, али и ово правило трпи изузетке у случају када је законом другачије прописано.

У конкретном случају, спорним судским поравнањем конституисана је хипотека на непокретности која, сагласно одредби члана 321. став 1. Закона о браку и породичним односима важећег у време када је стварна залога успостављена, односно одредби члана 171. став 1. Породичног закона представља заједничку имовину супружника - тужиље и туженог ББ. У том случају се, сагласно члану 332. став 2. раније важећег Закона о браку и породичним односима и члану 176. став 2. важећег Породичног закона у односу на предмет заједничке имовине установљава оборива претпоставка да је упис извршен на име оба супружника и када је извршен на име само једног од њих. У том контексту је чланом 324. Закона о браку и породичним односима, односно чланом 174. став 1. Породичног закона прописано да заједничком имовином супружници у току брака управљају и располажу заједнички и споразумно.

Ове законске одредбе опомињу свако треће лице да се хипотека на непокретности у заједничкој својини супружника не може ваљано конституисати без њихове обостране сагласности. Зато се не може сматрати савесним стицалац хипотеке који је, због извршеног уписа права својине на име једног од супружника, сматрао да је он искључиви власник те непокретности јер је одредбом члана 322. став 2. раније важећег Закона о браку и породичним односима и чланом 176. став 2. важећег Породичног закона конституисана законска претпоставка да се и у случају извршеног уписа само на име једног супружника сматра да је уписано право оба супружника.

Стицалац хипотеке на спорном стану - тужени ВВ је могао знати да извршени упис права својине туженог ББ не чини њега искључивим власником те непокретности. Туженог ББ је у парници окончаној судским поравнањем којим је установљена и хипотека на спорном стану у корист туженог ВВ, заступала супруга - тужиља, тако да је он могао имати сазнање да предметна непокретност представља заједничку имовину супружника - тужиље и туженог ББ. Због тога се тужени ВВ не може сматрати савесним стицаоцем хипотеке на непокретности у заједничкој својини тужиље и туженог ББ. Он би се могао таквим сматрати само у случају да је прибавио писану изјаву тужиље о њеној изричитој сагласности да тужени ББ може конституисати хипотеку на њиховој заједничкој имовини. Таква изјава тужиље није презентована суду током поступка, нити је на било који начин указано и доказано да се тужиља сагласила са успостављањем хипотеке.

Из тих разлога, у овом спору нема места примени члана 63. Закона о државном премојеру и катастру, односно члана 6. Закона о државном премојеру и катастру и уписима на непокретности, као правном основу заштите туженог ВВ од штетних последица насталих због поуздања у тачност извршеног уписа у регистру непокретности.

Са свега наведеног, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у трећем ставу изреке.

Неосновано се ревизијом тужиље оспорава правилност другостепене пресуде у делу којим је укинута пресуда првостепеног суда и одбачена тужба у погледу захтева за брисање забележбе хипотеке. О том захтеву одлучује у управном поступку Републички геодетски завод у првом степену (чланови 8. став 1, 11. тачка 1. и 7. и 121. Закона о државном премеру и катастру), министарство надлежно за послове просторног планирања и урбанизма у другом степену (члан 129. став 1. Закона о државном премеру и катастру), а судска заштита је обезбеђена у управном спору (члан 180. став 1. Закона о државном премеру и катастру).

С`тога је, на основу члана 414. став 1. у вези члана 420. став 1. и 6. ЗПП, одлучено као у четвртом ставу изреке.

Одлука о захтевима странака за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у петом ставу изреке, донета је на основу члана 165. став 1. и 2. у вези са члановим 153. став 2. и 154. ЗПП. Тужиља је само делимично успела у поступку по ревизији а трошкови туженог ВВ за одговор на ревизију, по оцени Врховног касационог суда, нису били нужни.

Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић